

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ**

**ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти
«29» вересня 2021 року протокол № 7**

**Введено в дію наказом директорки
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти
від 30 вересня 2021 року № № 01-01/68-О.Д.
Директорка *В.В. Сидоренко***

СИЛАБУС

**навчальної дисципліни
«Психологія масової поведінки»**

Шифр за ОП	<u>ОК.12</u>
Галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність	<u>053 Психологія</u>
Освітня програма	<u>Психологія</u>
Рівень вищої освіти	<u>Другий (магістерський)</u>
Рік навчання	<u>I, семестр 2</u>
Вид дисципліни	<u>професійна підготовка, обов'язкова</u>
Форма навчання	<u>заочна</u>

**РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри педагогіки,
психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної
професійної освіти
(протокол № 7 від «08» вересня 2021 р.)**

завідувач кафедри

I.S. Грозний

Біла Церква 2021

1. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові:	Торба Наталія Григорівна
Науковий ступінь (спеціальність):	Кандидат психологічних наук за спеціальністю «Вікова та педагогічна психологія»
Вчене звання (спеціальність):	Доцент кафедри педагогіки психології та менеджменту
Посада:	Доцент кафедри педагогіки психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ORCID:	ORCID iD 0000-0001-5187-1111
Профіль:	Scholar https://scholar.google.com.ua/citations?user=ECWmdZoAAAAAJ&hl=ru
e-mail:	torbang@ukr.net
Контактний телефон:	050 612-42-66

2. Інформація про курс навчальної дисципліни

Кредити ЕКТС:	4
Лекції:	8
Лабораторні заняття:	-
Практичні заняття:	10
Самостійна робота:	102
Курсова робота:	-
Вид контролю:	Екзамен
Мова викладання:	Українська
Форма викладання:	очна / дистанційна (з використанням репозитарію та програмного https://profosvita.org) LMS «Профосвіта». Режим доступу: https://profosvita.org/course/view.php?id=702

3. Інформація про доступність в мережі

Профіль навчальної дисципліни	-
Репозитарій навчальної дисципліни:	Доступ надається в індивідуальному порядку
Консультації:	Онлайн-консультації за попередньою домовленістю в робочі дні з 9.00-17.00 (050 612 42 66)

4. Перелік компетентностей та результатів навчання, що забезпечує навчальна дисципліна

Компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (психодіагностичну, консультаційну, корегувальну, психотерапевтичну, тренінгову, реабілітаційну, духовно-психологічну, ресоціалізаційну, прогностичну тощо) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах, співпрацювати з представниками інших споріднених професій, громадських організаціях з питань надання психологічної допомоги.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

РН5. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій, презентувати власні способи розв'язання психологічних і проблем узагальнювати емпіричні дані, формулювати теоретичні висновки.

РН6. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

РН7. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх; отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість, організовувати та реалізовувати освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

РН12. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

5. Методи навчання

Навчання не залежно від форми викладання (очна чи дистанційна) передбачає використання словесних (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), наочних (ілюстрація, демонстрація, спостереження) та практичних (практична робота, тренувальні і творчі вправи) методів навчання.

Під час лекційних занять використовуються презентації, які поєднують словесні та наочні методи навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти акумулювати знання.

Під час практичних занять застосовуються словесні та практичні методи навчання, які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти здібностей пізнання, а саме: дискусії, індивідуальна та командна форма роботи, кейси.

Самостійна робота базується на наочних та практичних методах навчання і направлена на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни.

6. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами освіти теоретичних основ психологічних особливостей прояву, закономірностей, механізмів та феноменів масової свідомості та поведінки в контексті суспільно-історичних і культурних умов розвитку суспільства; ознайомити з основними механізмами та способами впливу на формування мас, масової свідомості і поведінки.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є:

- формування у здобувачів вищої освіти компетентностей зазначених в пункті 4 цього сілабусу;
- окреслити наукові підходи до теорії мас, натовпу;
- взаємодії мас та еліти маси і лідера/лідерів;
- мас в аспекті культурної інтеграції, медіа психології, соціальних комунікацій масових настроїв, політичних та масових рухів.

7. Міждисциплінарні зв'язки

Перелік дисциплін, вивчення яких має передувати навчальній дисципліні (пререквізити): «Психологія тренінгової роботи (авторський тренінг)».

Перелік дисциплін, які мають вивчатися одночасно або безпосередньо після вивчення навчальної дисципліни (кореквізити): «Психологія травмуючих ситуацій».

8. Зміст навчальної дисципліни.

Тема 1. Психологічна характеристика масової активності громадян: сутність та методи дослідження.

Психологія масової поведінки як наука про закономірності виникнення та функціонування масових психологічних явищ. Загальна характеристика психології масової поведінки як науки. Поняття «масова активність» та історія виникнення цієї проблеми в Україні. Маса і лідер. Психологічні механізми впливу лідера на натовп. Методи дослідження масової активності. Основні різновиди масової стихійної поведінки.

Тема 2. Психологія натовпу.

Чинники, що детермінують виникнення масової стихійної поведінки. Типологія натовпу та особливості окремих його різновидів. Психологічні особливості агресивного натовпу та заходи протидії протиправній поведінці громадян. Конкретні причини агресивної поведінки. Сприятливе середовище для виникнення масової стихійної поведінки. Типологія натовпу.

Тема 3. Психологія маніпуляцій масовою свідомістю

Поняття «маніпуляція» та історія виникнення доктрини маніпуляцій масовою свідомістю. Механізми маніпулювання масовою свідомістю. Основні складові маніпуляції масовою свідомістю. Психологічні засади протидії маніпуляції масовою свідомістю. Психодіагностика як основа доктрини маніпуляції свідомістю. Поняття «психологічний захист». Мова як складова маніпуляції масовою свідомістю.

Тема 4. Механізми впливу пропаганди на психіку особистості.

Пропаганда як інструмент сили для контролю над суспільством. Роль ЗМІ в маніпулюванні суспільною свідомістю. Вплив соціально-психологічних стереотипів на сприйняття змісту пропаганди. Психологічні методи впливу реклами і пропаганди на населення. Класифікація прийомів і ефектів психологічного впливу в засобах масової інформації.

Тема 5 Психологія масових комунікацій.

Поняття про масові комунікації. Комуникатор, аудиторія, комунікативне повідомлення. Засоби масової комунікації: радіо, телебачення, газетно-журнальна продукція, Інтернет. Особливості зворотнього зв'язку джерела інформації з аудиторією як показник ефективності масової комунікації. Ефекти масової комунікації. Ефект «ореола». Ефект «бумерангу»

9. Структура курсу та форма контролю знань

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			Годин				Балів (max)
			лек.	лаб.	пр.	СР	
Змістовний модуль 1 «Психологія масової поведінки»							
	Лекція 1	Психологічна характеристика масової активності громадян: сутність та методи	2				1

		<u>дослідження.</u>					
	Практичне заняття	Масова поведінка громадян. Становлення масової поведінки.			2		10
	Самостійна робота	Предмет та завдання психології масової поведінки				26	8
	Лекція 2	Психологія натовпу.	2				2
	Практичне заняття	Психологія поведінки індивіда у натовпі.			2		10
	Самостійна робота	Психологія вождів натовпу				26	8
	Лекція 3	Психологія маніпуляцій масовою свідомістю	2				2
	Практичне заняття 3	Масова свідомість			2		10
	Самостійна робота	Масова свідомість і маніпуляції				26	8
	Лекція 4	Механізми впливу пропаганди на психіку особистості	2				2
	Практичне заняття	Технології та техніки масового впливу.			2		10
	Самостійна робота	Реклама та мода як соціально-психологічні явища.				26	8
	Практичне заняття 5	Психологія масових комунікацій			2		8
	Самостійна робота	Масові комунікації.				26	
Всього за змістовний модуль 1 – 120 год.			8	-	10	102	100
Єкзамен							25
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							

Поточний контроль – протягом кожного практичного заняття (до 3 балів).

Підсумковий контроль за змістовний модуль (дистанційне тестування) – 1 модуль (ПМК 1 - 30).

Контроль самостійної роботи – протягом кожного заняття (СР 1 – 5 балів, СР 2 – 5 балів, СР 3 – 5 балів, СР 4 – 5 балів, СР 5-5 балів).

Підсумковий контроль – залік (25 балів).

9. Політика курсу навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. За відвідування 1 лекції / 1 практичного заняття нараховується 1 бал. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно із погодженням викладача, у цьому випадку за відвідування лекційних та практичних занять бали нараховуються за результатами тестування по темі лекції / практичного заняття.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (практичне заняття – 2 бали; самостійна робота – 3 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування).

Політика щодо академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25 %. Списування під час підсумкового контролю та заліку заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. При виявленні у матеріалах курсу помилок, у тому числі описок, некоректного подання ілюстрацій, тощо, здобувачі вищої освіти отримують заохочувальні бали – 0,2 бали за кожну помилку. Для цього необхідно на електронну адресу викладача надіслати наступну інформацію: назва документу в якому зроблено помилку, сторінка та абзац (номер таблиці / номер рисунку) де знаходиться ця помилка, опис помилки та вірний правопис / значення. За плагіат та некоректну поведінку, у тому числі запізнення) знімаються штрафні бали. За плагіат – 25 балів; некоректну поведінку від 0,2 балів до 5 балів включно.

10. Система оцінювання навчальних досягнень

Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою по видам навчальної діяльності.

Види робіт	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій і практичних занять	9
Участь у кейсах на практичних заняттях	15
Самостійна робота (оформлення результатів кейсів з практичних занять, підготовка статей та тез доповідей, аналіз інформаційних джерел)	21
Тестування за змістовними модулем	30

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	Відмінно
80 - 89	B	Добре
65 - 79	C	
55 -64	D	задовільно
50 - 54	E	
35 - 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Туриніна О. Л. Психологія масової поведінки: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. 152 с.
2. Лебон Густав. Психологія масс. Київ: Стрельбицкого, 2021. 138с.

12. Список літератури

Базова

1. Ануфрієва Н.М., Зелінська Т.М., Єрмакова Н.О. Соціальна психологія: навч.- метод. посіб./ Н.М. Ануфрієва. Київ: Каравелла, 2009. 216 с.
2. Аронсон Э. Общественное животное: Введение в социальную психологию. Учеб. пособ. для вузов. URL : <http://financepro.ru/style/6220-aronson-je.-obshhestvennoe-zhivotnoe.html>
3. Бодалев А.А. Восприятие и понимание человека человеком. URL: http://www.bodaley/peraption_and_understanding
4. Введение в практическую социальную психологию: Учеб. Пособие / Под ред. Ю.М. Жукова, Л.А. Петровской, О.В. Соловьёвой. URL : <http://window.edu.ru/resource/279/42279/files/index.html>
5. Волошина В.В., Ставицька С.О. Соціальна психологія: практикум. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України). Київ: Каравела, 2019. 320 с.
6. Грушин Б.А. Массовое сознание: Опыт определения и проблемы исследования. URL : <http://www.twirpx.com/file/357416/>

7. Казмиренко В.П. Соціальна психологія організацій: Монографія. URL: <http://www.twirpx.com/file/142908/>
 8. Лебон Густав. Психологія людських спільнот. Львів: Львівська політехніка, 2020. 228с.
 9. Лебон Густав. Психологія масс. Київ: Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2021. 138с.
 10. Методологія и методи соціальної психології / Под ред. Е.В. Шороховой URL: <http://www.piterpress.ru/attachment.php?barcode=978546901027&at=exc&n=0>
 11. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підруч. для вузів. Київ: Центр учбової літератури, 2005. 624с.
 12. Основи соціально-психологічного тренінгу: науково-практичні рекомендації / за заг. ред. Л. І. Казміренко. Івано-Франківськ: Симфонія-форте, 2011. 136 с.
 13. Поліщук В.М. Соціальна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення). Суми: Університетська книга, 2020. 217 с.
 14. Психологія впливу. Хрестоматія. Сост. Морозов А.В., Харьков, Изд. Гуманитарный центр, 2009. 560 с.
 15. Слюсаревський М.М., Хазратова Н.В. Соціальна психологія. Львів: Львівська політехніка, 2019. 352 с.
 16. Слюсаревський М.М., Хазратова Н.В. Теоретичні напрями соціальної психології. Львів: Львівська політехніка, 2020. 104 с.
 17. Ставицька С.О., Отич Д.Д. Соціальна психологія: Хрестоматія. Навч. посібник. Схвалено НМР НПУ ім. М.П. Драгоманова. Київ: Каравела, 2018. 330 с.
 18. Терлецька Ю.М., Закалик Г.М., Шувар Н.М. Соціальна психологія у термінах і поняттях. Львів: Львівська політехніка, 2018. 132 с.
- Додаткова**
1. Андриенко Е.В. Соціальна психологія: Учеб. пособ. Київ: ТОВ «Кондор», 2010. 320 с.
 2. Атватер И. Я Вас слушаю: Сокр. пер. с англ. – 2-е изд. URL: <http://financepro.ru/style/13247-ya-vas-slushayu-atvater-i.html>
 3. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організації і управління. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 398 с.
 4. Волянська О.В., Ніколаєвська А.М. Соціальна психологія: Навч. посіб. Київ: «Знання», 2008. – 275с.
 5. Квіт С. Масові комунікації. Київ.Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2018. 352с.
 6. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Київ: Ніка-Центр, 2009. 580с.
 7. Лубкович І. Соціальна психологія масові комунікації. Львів: ПАІС, 2013. 252 с.
 8. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 446 с.

9. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: навч. Посіб. Київ: Академвидав, 2005. 448с.
10. Роберт Чалдін. Психологія успіху. Вінниця: Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля" , 2017. 352 с.
11. Слесик К.М. Виховання лідерів. Харків: Основа, 2009. 128с.
12. Татенко В. Соціальна психологія впливу. Київ: Міленіум, 2008. 216 с.
13. Туриніна О. Л. Психологія масової поведінки: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. 152 с.
14. Циба В.Т., Шайгородський Ю.Ж. Соціальна психологія: навч. посіб. Полтава: Дивосвіт, 2009. 335 с.
15. Эндрю Макафи, Эрик Бриньолфссон. Машина. Платформа. Натовп. Як приборкати наше цифрове майбутнє. Київ: Наш Формат, 2019. 305с.
<https://book24.ua/product/mashina-platforma-natovp/>

Інформаційний ресурс

<http://ispp.org.ua/biblioteka.htm>

<http://ispp.org.ua/biblioteka.htm>

<http://ispp.org.ua/biblioteka.htm>